

Finlands östgräns går längs sjöarna

Landet får fred först då detta läge
blir ett faktum

HISTORISKT, GEOPOLITISKT OCH ETNOLOGISKT BERÄTTIGAT

Det har inom vida kretsar i Sverige förspotts visst missnöje med Finland därför att detta land — enligt vad som framgått av Mannerheims berömda dagorder vid krigsutbrottet — skulle ha slagit in på en »erövrings»-politik, vilken man betecknat som »imperialistisk». Man har förmenat, att i samma ögonblick som de finländska trupperna överskred gränsen från före 1939, förlorade Finlands kamp sitt berättigande.

Ett studium av de östsvenska och finska karelska folkens historia och Finlands geopolitiska läge visar emellertid, att de finländska anspråken på en bättre östgräns är historiskt, geopolitiskt och etnologiskt berättigade.

Fennokarelen en geopolitisk enhet

Det område, som begränsas av Bottniska viken i väster och linjen Finska viken—Neva—Ladoga—Svir—Onega—Vygoszepo—Vita havet i öster plägar av geopolitikerna benämnas det fennokarelska rummet. Det är i alla avseende olikt Ryssland. Det har en särpräglad vegetation och fauna, samt är geologiskt en enhet för sig. Detta beror bl. a. på, att det under den förhistoriska epoken gick en havsarm från nuvarande Finska viken till Vita havet. Det fennokarelska rummet är snarare en del av det område, som plägar benämnas det fennoskandiska, än av det egentliga Ryssland.

Befolkningen i Fennokarelen är likaledes en annan än i Ryssland. De ursprungliga inbyggarna tillhör tre stammar, först och främst den svenska, som koloniserade de områden, som täcker sig med och ligger runt omkring de delar av Finland, där svenskan än idag är förhärskande. Längre in i landet fanns tavasterna, en finsk stam, som torde ha kommit söderifrån — över Finska viken — samt längst bort karelarna, en likaledes finsk stam, som anses ha utvandrat från trakten av Holmgård eller, som det numera heter, Novgorod. Besläktade med karelarna är ingermanländarna, som ända fram till våra dagar bebott områdena kring

Leningrad, men som i stor utsträckning bringats om livet eller deporterats under decennierna före det andra världskriget. En liten folkspillra fanns dock kvar, när tyskarna ockuperade delar av Ingermanland. Det är fråga om, att den skall överföras till och få en fristad i Finland.

Det är något av en tragedi i de östsvenska och finska stammarnas historia, att det fennokarelska rummet från början var splittrat i två inflytelsesfärer. Den västra delen, som ligger öster om linjen Viborg—Nyslott—Kajana—Uleåborg, hade av ålder sina starkaste ekonomiska och kulturella förbindelser västerut, och genom den svenska historien vet vi hur trädarna mellan oss och stamfränderna i österled bands starkare under medeltiden, då män som Birger Jarl och Torgils Knutsson genom sina korståg lade dessa områden under Sveriges politiska inflytande. Detta var desto lättare, som tavasterna till stor del är av nordisk härstamning och alltså rasligen besläktade med svenskarna. Det bör i detta sammanhang framhållas, att den ursprungliga svenska bosättningen i Finland är minst lika gammal som den tavastiska och karelska.

Karelarna stod emellertid under inflytande österifrån. De lydde under Novgorod och — sedermera — Moskva. De blev med tiden grekiska katoliker, varom de åldriga klostren på Valamo i Ladoga och uppe i Petsamo bär vittne. Deras land är emellertid en del av Fennokarelen och själva är de en gren av den finska folkstammen. Den rent ryska bosättningen i Fjärrkarelen och på Kolahalvön är av sent datum. Den tog fart först när Murmanbanan var färdigbyggd och särskilt under åren efter förra världskriget, då Sovjetunionen börjat utnyttja naturrikedomarna kring Vita havet och förvandlade Murmansk till en handels- och sjöfartsstad med över 100.000 invånare. Örlogshamnen Alexandrovsk — eller Poljarnoje — är äldre. Den byggdes redan under tsartiden. Den rotfasta befolkningen är emellertid alltså finsk-karelsk. De ryska och asiatiska invandrare, som bor i de nyuppförda städernas baracker, är främlingar på trakten.

och med freden i hade hela Finland moskovitiska väld
Det är allmänt känt i landet 1917—1918 i frihet, var det en strävan att inom gränser samla alla karelska. Det är svenska truppstyrkor, utgångspunkt från

av nordisk härstamning och alltså ras-
ligen besläktade med svenskarna. Det
bör i detta sammanhang framhållas,
att den ursprungliga svenska bosätt-
ningen i Finland är minst lika gammal
som den tavastiska och karelska.

Karelarna stod emellertid under in-
flytande österifrån. De lydde under
Novgorod och — sedermera — Mosk-
va. De blev med tiden grekiska kato-
liker, varom de åldriga klostren på
Valamo i Ladoga och uppe i Petsamo
bär vittne. Deras land är emellertid
en del av Fennokarelen och själva
är de en gren av den finska folk-
stammen. Den rent ryska bosättnin-
gen i Fjärrkarelen och på Kolahalv-
ön är av sent datum. Den tog fart
först när Murmanbanan var färdig-
byggd och särskilt under aren efter
förra världskriget, då Sovjetunionen
börjat utnyttja naturrikedomarna
kring Vita havet och förvandlade
Murmansk till en handels- och sjö-
fartsstad med över 100.000 invånare.
Örlogshamnen Alexandrovsk — eller
Poljarnoje — är äldre. Den byggdes
redan under tsartiden. Den rotfasta
befolkningen är emellertid alltjämt
finsk-karelsk. De ryska och asiatiska
invandrare, som bor i de nyuppförda
städernas baracker, är främlingar på
trakten.

Kampen om Finlands enhet

Finlands historia är historien om en
ständig strävan från Sverige-Finlands
och sedermera Finlands sida att få hela
det finska folket och hela det fenno-
karelska livsrummet förenat inom
ramen för det svensk-finska väldet,
sedermera det fria Finland. Under
1500-talet, när det svensk-finska riket
hade konsoliderats under Gustaf Vasa,
såg det ett tag ut som om dessa planer
skulle krönas med framgång. 1617
flyttades det svensk-finska rikets
gräns ett gott stycke mot öster i och
med annekteringen av Kexholms län.
Ingermanland och Estland. Genom en
lapsus vid fredsförhandlingarna kom
emellertid gränsen icke att dragas
längs sjöarna, vilket otvivelaktigt var-
rit i varje fall Jakob de la Gardies
avsikt, utan Fjärrkarelen från Repola
och norrut stannade i ryska händer.
Men denna lyckosamma östpolitik
kunde icke fullföljas. Danmark låg
som ett ständigt hot mot vår väst-
gräns, och sedermera nödgades Gustaf
Adolf i och med 30-åriga kriget i
självförsvaret ingripa i striderna på
kontinenten. Under stormaktstiden
kom också striderna på fastlandet att
ta Sveriges hela intresse i anspråk,
och när 1700-talet bröt in var det
Rysslands tur att gå till offensiv. Karl
XII insåg faran, men förmådde icke,
delvis på grund av sammanfallande
oturliga tillfälligheter och brittiska
intriger, bemästra den. Under 1700-
talet kunde därför Ryssland steg för
steg framflytta sina positioner, och i

och med freden i Fredrikshamn 1809
hade hela Finland lagts under det
moskovitiska väldet.

Det är allmänt bekant, att när Fin-
land 1917—1918 tillkämpade sig sin
frihet, var det en allmän finländsk
strävan att inom det nya Finlands
gränser samla alla finnar, även Fjärr-
karelen. Det är bekant, att de engel-
ska truppstyrkor, som opererade med
utgångspunkt från Murmansk, hade
stor andel i att dessa planer misslyc-
kades. Det är icke enda gången Nor-
dens folk haft olägenhet av den britti-
ska »jämvikts»- eller rättare sagt
söndrings-politiken. Hade centralmak-
terna segrat i det långa loppet torde
däremot Finlands önsknings ha kunnat
förverkligas.

Den avgörande striden

Nästa omkastning i situationen kom
1939, då Sovjetunionen begynte sitt
oprovocerade anfallskrig mot Finland.
Det torde stå utom alla tvivel, att
det den gången var Stalins avsikt att
underlägga sig hela Finland — där-
om vittnar den »folkregering», han
lät sitt redskap Kuusinen bilda i Te-
rrijoki. Endast Tysklands diplomatiska
ingripande hindrade Sovjet från att
fullfölja sina avsikter. Annekteringen
av Näset, banan från Kantalaks över
Salla till Kemijärvi och upprättandet
av en rysk anfallsbas i Hangö vittnar
emellertid om, att ryssarna icke äm-
nade göra halt vid Moskvafredens
gränser. Vid ett lägligt tillfälle, exem-
pelvis efter en tysk invasion i Eng-
land, ämnade de gå vidare.

Men tyskarna insåg, att icke en-
dast Finland utan hela Europa hota-
des i ryggen. Därför slog de till först,
och genom ryska neutralitetskränk-
ningar mot Finland förmåddes finlän-
darna att sluta upp vid deras sida.
Under de två år som gått sedan dess
har de finländska trupperna besatt det
egenliga Fjärrkarelen, men hittills lå-
tit områdena kring Vita havet vara

vika komplikationer med amerika-
nerna.

Hur den framtida gränsen kommer
att dras beror på krigets utgång.
Skulle mot förmodan de allierade
segra är Finland förlorat. Skulle där-
emot Europas folk avvisa den anglo-
ryska aggressionen kommer Finlands
folk att få samlas i ett rike, och grän-
sen mellan Norden och Ryssland att
dras genom Ladoga och Onega. Hela
Norden kommer att bilda en geopolit-
tisk enhet inom det nya Europa.

Som av ovanstående framgår, är
det finländska kravet geografiskt och
etnologiskt berättigat. Det är även
historiskt berättigat i så måtto, att det
motsvarar en mängsekellång strävan
hos de svenska och finska folken. Att
denna strävan också motsvarar de i
Fjärrkarelen boende finnarnas önsk-
ningar framgår av överenskommelsen
mellan Molotov och Kuusinen, i vil-
ken ingick en bestämmelse att Fin-
land och Fjärrkarelen skulle förenas
till en enda sovjetrepublik. Denna var
nämligen avsedd som en uppmuntran
åt såväl fjärrkarelare som riksfinnar.

Denna passus i den herostratiskt
ryktbara paktens mellan Sovjetunionen
och »Sovjetfinland» är f. ö. en indi-
rekt bekräftelse på att de finländska
kraven på en vettigare gränsdragning
är objektivt berättigade. Och ur riks-
svensk synpunkt skulle ett uppfyllan-
de av de finländska kraven vara en
källa till trygghet, ty endast ett så-
dant kan skänka Norden en förhopp-
ning om varaktig fred bakom en
gräns, som på grund av sin korthet
inte från början ger den anfallande
kvantitetsskillnadens väldiga handi-
cap.